

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

4 december 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU, NATUURBEHOUD EN RUIMTELIJKE ORDENING

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over het kasteel Ter Meeren te Sterrebeek in het kader van het Bruegelproject

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over het kasteel Neufcour te Lennik in het kader van het Bruegelproject

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de aanleg van een stadsrandbos ten zuiden van Antwerpen

Vraag om uitleg van de heer Jos Bex tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over stroom uit hout

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de op komst zijnde regeling voor het grondverzet

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de hoge oestrogeenconcentraties in het water van de Boven-schelde

Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de vervuiling van onze oppervlaktewateren door hormoonverstorende stoffen

Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening

Donderdag 4 december 2003

VOORZITTER : De heer Jacques Timmermans

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.14 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over het kasteel Ter Meeren te Sterrebeek in het kader van het Bruegelproject

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over het kasteel Neufcour te Lennik in het kader van het Bruegelproject

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Van Rompuy tot de heer Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over het kasteel Ter Meeren te Sterrebeek in het kader van het Bruegelproject en over het kasteel Neufcour te Lennik in het kader van het Bruegelproject.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, ik zou u willen bedanken voor het feit dat u deze vraag om uitleg op de agenda hebt geplaatst. Op het eerste gezicht zou men zeggen dat het hier gaat om een zaak van lokaal belang. De zaak heeft echter ook haar belang in het kader van het Bruegelproject, dat door de Vlaamse Gemeenschap is opgericht om niet alleen het Vlaamse, maar ook het groene karakter van de streek rond Brussel zo veel mogelijk te vrijwaren.

Mijnheer de minister, dat Bruegelproject is volgens mij een heel belangrijk project. Uw voorganger, minister Dua, heeft zich daar ook voor geëngageerd. Ook minister Anciaux en minister Van

Grembergen hebben daar steeds veel aandacht aan besteed.

Het klinkt natuurlijk goed : Vlaams en groen. Dat moet echter ook worden waargemaakt op het terrein. Daarom wil ik u enkele vragen voorleggen over twee dossiers, namelijk het dossier kasteel Ter Meeren in Sterrebeek en het dossier Neufcour in Lennik, die allebei deel uitmaken van het Bruegelproject. Ik behandel deze dossiers samen, omdat ze volgens mij verband houden met elkaar.

Ik wil het eerst hebben over het kasteel Ter Meeren in Sterrebeek, een domein van ongeveer 30 hectare. Parking en kasteel beslaan samen 9 hectare en werden in 1994 als landschap geklasseerd. Onlangs werd het kasteel ook geklasseerd als monument. De overige 20 hectaren bleven landbouwgebied en weiland. Het gaat hier om een heel belangrijk geklasseerd kasteelpark met een grote historische waarde en met veel mogelijkheden voor het behouden van de groene long die Sterrebeek kan vrijwaren voor verdere verstedelijking. Het is trouwens volgens mij ook mogelijk om dat kasteel een sociaal-culturele bestemming te geven ten bate van het gemeenschapsleven in Sterrebeek.

In het milieubeleidsplan 2003-2007 van de Vlaamse Gemeenschap wordt belangstelling getoond om daar een aantal dingen te realiseren. Uw voorganger, mevrouw Dua, is ook ter plaatse geweest. Dat dossier werd ook verschillende keren besproken met de gemeente, dacht ik toch. Nu moeten we echter vaststellen dat er erg weinig beweging in dat dossier komt. Er circuleren ook geruchten dat er een verkoopsovereenkomst werd afgesloten met een Amerikaans-Duitse filmgroep, die dat kasteel en een deel van het domein wil kopen om er een filmschool op te richten. Er zal wel een bestemmingswijziging moeten worden doorgevoerd om die filmschool te kunnen realiseren en om een aantal gebouwen naast het kasteel, die vroeger werden gebruikt als stalling en dergelijke, om te vormen tot een soort van bedrijfsgebouwen.

Van Rompuy

Ik ben verheugd dat de heer Francis Vermeiren, burgemeester van Zaventem hier vandaag aanwezig is. We kunnen hier samen met de minister eens nadenken over de mogelijkheden die er zijn voor de Vlaamse Gemeenschap en de gemeente Zaventem om dat geklasseerd kasteelpark Ter Meeren te kunnen vrijwaren.

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van deze verkoopsovereenkomst? Van zodra die verkoopsovereenkomst is afgesloten, is er natuurlijk een nieuwe situatie. Is de Vlaamse Gemeenschap van plan om daar een recht van voorkoop op uit te oefenen? Mijnheer de minister, de vorige keer hebt u op een vraag om uitleg van de heer Glorieux geantwoord dat het veeleer de taak van de gemeente was om dat kasteel te kopen. De Vlaamse Gemeenschap zou dan zelf het park en het landbouwgebied rond het kasteel kopen, zodat de gemeente er beter van wordt en de Vlaamse Gemeenschap een deel van haar Bruegelproject kan realiseren. Welke contacten hebt u hierover gehad met het gemeentebestuur van Zaventem? Daar kan een heel project worden gerealiseerd.

We weten dat de aankoopwaarde van het kasteel op zich werd geschat op ongeveer 495.787 euro of 20 miljoen frank. De burgemeester van Zaventem heeft op de gemeenteraad in Zaventem gezegd dat hij de waarde van het geheel van het kasteel en het park schat op ongeveer 3.222.616 euro of 130 miljoen frank. Hij zei echter ook dat dat bedrag, als hij daar renovatiewerken moest uitvoeren en een project moest realiseren, dan meer dan verdubbeld moest worden. De burgemeester sprak van een bedrag van om en bij de 8.676.273 euro of 350 miljoen frank om daar een project te kunnen realiseren. Hij zei echter ook dat Zaventem daarvoor niet genoeg geld heeft.

Mijnheer de minister, wij vinden dat de gemeente Zaventem en de Vlaamse Gemeenschap een inspanning moeten doen om dat kasteel Ter Meeren te vrijwaren. Als er inderdaad een filmschool komt, is dat namelijk een gemiste kans om dit kasteel een sociaal-culturele bestemming te geven voor de lokale gemeenschap. Ik heb op dit ogenblik de indruk dat de gemeente afhaakt en dat de Vlaamse Gemeenschap dat dossier de voorbije jaren onvoldoende heeft gestimuleerd, met het gevolg dat we nu misschien een situatie krijgen waarbij een privé-groep dit kasteel zal kopen en die sociaal-culturele bestemming zal verdwijnen.

Dan wil ik het hebben over het kasteel Neufcour in Lennik. Ik ben blij dat ook de heer Etienne Van Vaerenbergh, schepen van Lennik hier aanwezig is. Ik ben hier dus goed omringd door mensen van het terrein. Het kasteel Neufcour en omgeving is in het Bruegelproject opgenomen als een van de 10 prioritaire aankopen. Enerzijds was het de bedoeling om dat kasteel en de bijgebouwen te laten aankopen door de toenmalige federale minister van Gebouwen, de heer Daems en door de toenmalige minister van Justitie, de heer Verwilghen. Ze zouden dan een nuttige bestemming geven aan het kasteel. Het geklasseerde landschap zou een bestemming krijgen als openbaar park. Beide bestemmingen en beleidsopties zouden een voorbeeld kunnen zijn van een optimale benutting van de open ruimte in de Vlaamse Rand.

De heer Glorieux stelde hierover reeds een vraag, maar er werd nog steeds geen vooruitgang geboekt in dit dossier. Mijnheer de minister, waarom zit de bundel voor de aankoop van het parkgedeelte nog steeds geblokkeerd bij de administratie, terwijl er een consensus is over de bestemming tussen alle administraties, zowel de Regie der Gebouwen en Ruimtelijke Ordening als Aministratie en Bos en Groen? Wanneer zal de bundel voor de aankoop van het parkgedeelte worden opgevraagd? Binnen welke termijn mogen we een concrete beslissing verwachten? Het niet nemen van een beslissing voor de aankoop van het park belet ook de beslissing van de Regie der Gebouwen voor de aankoop en restauratie van het kasteel.

Mijnheer de minister, wanneer zult u een formele toezegging doen aan de federale minister bevoegd voor de Regie der Gebouwen over de aankoop van het park, zodat de federale overheid ook een deel kan aankopen en de restauratiewerken kunnen gebeuren? Het uitblijven van een beslissing tot aankoop legt niet alleen een zware hypotheek op het behoud en het voortbestaan van dit geklasseerd cultureel patrimonium, het verplicht de Regie der Gebouwen er ook toe om andere locaties te zoeken voor de bouw van het Vredegerecht en het gebouw voor Financiën. Dit staat haaks op de beleidsopties terzake.

Mijnheer de minister, het dossier sleept al een hele tijd aan. Het is mogelijk dat de federale overheid het gebouw verwerft via het ministerie van Justitie en de Regie der Gebouwen. De dienst der belastingen heeft een nijpend probleem van huisvesting en is vragende partij. De Vlaamse overheid moet de oppervlakte eromheen kopen zoals gepland in de begroting. De ambitie was om een Engelse landschapstuin aan te leggen, maar voormalig minister Dua en uzelf hebben daar nog niets aan gedaan.

Van Rompuy

Het dossier ligt in slaap bij de administratie. Ik wil het activeren. Dit zijn twee belangrijke dossiers voor het Bruegelproject.

Er zijn ook andere mensen, zowel uit Zaventem als Lennik, die hier een fundamentele bijdrage aan kunnen leveren. Niettemin blijven we op onze honger zitten inzake het groen karakter van onze regio en de noodzaak aan culturele infrastructuur.

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het kasteel Ter Meeren met stallingen en omliggend park is een mooie site in een mooi, groen kastelendorp. Daar liggen trouwens nog andere kastelen, onder andere het kasteel Derscheid en het kasteel van mevrouw de Seliers de Moranville .

Het dossier in verband met kasteel Ter Meeren is sinds jaar en dag in opspraak. Veel jaren geleden heb ik een interpellatie ingediend over een vonnis over de groene-gordelproblemen, waarbij de woonzone door een beslissing van de toenmalige bevoegde staatssecretaris werd overgeheveld naar de groene gordel. De betrokkenen dagvaardden de staat. Dat dossier behelsde anderhalf miljard frank. Toen is gebleken dat de betrokkenen niet in aanmerking kwamen voor het reclasseren naar een groene en/of recreatiezone.

Het kasteel werd daarna te koop aangeboden. Het toenmalige gemeentebestuur van Zaventem heeft er bij de verschillende ministers op aangedrongen om na te gaan of het Vlaams Gewest geen initiatief kon nemen. Toenmalig minister Sauwens heeft zijn medewerkers ter plekke gestuurd en heeft onderzocht of kon worden overwogen om in het kasteel, in het kader van voorkooprecht, sociale woningen in te richten.

Die discussie werd in het gemeentebestuur van Zaventem gevoerd. We moeten dat hier niet herhalen. Het kasteel is een geklasseerd monument, de stallingen zijn echter een ruïne. Het restaureren en/of het benutten voor culturele doeleinden zou ongeveer 1.239.468 euro 50 miljoen frank kosten. Het onderzoek van toenmalig minister Sauwens wees uit dat dat moeilijk te realiseren was. De indeling van het kasteel leent zich daar inderdaad niet toe.

We hebben dan voormalig minister Dua uitgenodigd. Ze zei dat dit een mooi kasteel was en dat ze

het, samen met de hippodroom van Sterrebeek, wilde beschermen en kopen, maar dat ze jammer genoeg niet over de nodige middelen beschikte. Ze zei me dat als ik de mensen vond die bereid waren om dit te kopen en het groen te herwaarderen, dat ze dan bereid was om samen naar een oplossing te zoeken. Ik vroeg haar hoe het zat met het Bruegelpark. Toenmalig minister van Cultuur Anciaux zei dat hij voor het Bruegelpark een stappenplan had. Hij overwoog om de hippodroom en het kasteel Ter Meeren daarin op te nemen.

Nadien is de administratie op bezoek gekomen. Nu wordt het voor mij bijzonder moeilijk. De administratie heeft het kasteel, de goederen en de grond geschat en die waardebeoordelingen zouden het voorwerp uitmaken van een bepaalde strategie. Ik druk me nu erg voorzichtig uit. De ambtenaar zei me dat het Vlaams Gewest misschien wilde overwegen om het park aan te kopen, maar dan zonder de gebouwen. Ik moet u niet vertellen dat de stallingen een ruïne zijn en de restauratie van het kasteel bijzonder veel geld zou kosten.

De geschatte waarde van het kasteel en de stallingen was voor discussie vatbaar. Ik heb de ambtenaar gezegd dat ik het domein wel wilde kopen, maar dat de prijs realistisch moest blijven. Hij antwoordde me dat de waardebeoordeling een goed strategisch uitgangspunt was om een discussie aan te vatten. Ik heb hem toen gevraagd of hij dat op papier wilde zetten. Ik kreeg een document met de vermelding : 'Vertrouwelijk aan de burgemeester'. Groot is dan ook mijn verwondering dat de verkoop nu toch plaatsgrijpt, maar ik heb geen idee aan wie. Ik heb van de notaris een verkoopsovereenkomst gekregen waar geen naam op staat. Er is een compromis waarin gewag wordt gemaakt van een bedrag van 3.222.616 euro of 130 miljoen frank.

Ik heb met die ambtenaar gepraat en hij heeft me in vertrouwen genomen. Mijnheer de minister, ik ben dan ook verrast als u aan een achtbare collega vertelt dat u op mijn antwoord wacht. Het zou kunnen dat de diensten u niet volledig hebben ingelicht. Een ijverig gemeenteraadslid dat ook parlements lid is, vangt geruchten over het bedrag op en vraagt waarom we de gebouwen niet hebben gekocht voor een futilliteit van 2.974.722 euro of 120 miljoen frank. De restauratie zal nog eens 4.462.083 euro of 180 miljoen frank kosten.

Mijnheer de minister, wat is de stand van zaken in het stappenplan omtrent het Bruegelproject ? Als mijn informatie klopt, dan heeft de regering het stappenplan uitgesteld. Zijn er nu centen of niet ? Ik neem aan dat het voor de heer Van Rompuy erg

Vermeiren

leuk is om mensen te tergen, maar ik ben het beu. Kunt u klare wijn schenken ?

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mijnheer de voorzitter, in het regeerakkoord is het aantal hectares groen opgenomen dat de Vlaamse overheid per provincie zal verwerven. In Vlaams-Brabant kan dat alleen gebeuren via de aankoop van parken met kastelen. Dat is nu eenmaal zo. De adellijke heren uit het verleden hadden een park en kasteel waar ze tijdens de zomermaanden verbleven, terwijl ze in de winter in de stad leefden. In de zomer kwamen ze dan met de hele hofhouding naar die kasteelparken. In Lennik hebben we er ook zo een paar. Het beroemdste is het kasteel van Gaasbeek, dat een museum is. Daartegenover ligt het kasteel van Groenenberg dat door de Vlaamse Gemeenschap is gekocht. Dat gebeurde als verzet tegen de verstedelijking en verfransing.

In Eizeringen staat dan nog een klein kasteeltje, Neufcour. Dat is al 130 jaar eigendom van de VZW Zusters van de Heilige Jozef, waar u waarschijnlijk nog nooit van hebt gehoord. De zusters hebben ook een klooster en zijn gefusioneerd met de Zusters Franciscanessen. Ze houden zich onder meer bezig met onderwijs, met name het BLO. Recent zijn de klaslokalen in het klooster vernieuwd en hebben de zusters me gevraagd hoe het met hun grond zat. In het verleden heeft de gemeente een BPA opgemaakt waardoor het mogelijk is dat de federale overheid het kasteel zou kopen en de Vlaamse overheid het park. Eizeringen is een historische kern die nooit tot een echte dorpskern is uitgegroeid, precies door de aanwezigheid van het klooster en het kasteel. Er staat een kerk, een paar huizen en een café dat op zondag open is.

De federale overheid heeft per brief laten weten interesse te hebben voor het kasteel om er het Vrederecht en het ministerie van Financiën in te huisvesten. Voor het Vlaams Gewest past dit in het Bruegelproject, het groen project waarvoor we in heel Vlaanderen heel wat hectaren willen verwerven. De gemeente heeft het BPA goedgekeurd. Verleden jaar hebben we in de commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand hoorzittingen georganiseerd. Toen zei toenmalig minister Dua dat dit dossier het verst stond en als eerste zou kunnen worden afgewerkt. Sindsdien hebben we er echter niets meer van gehoord.

Mijnheer de minister, hoever staat het nu ? Iedereen zit er een beetje op te wachten. Nu is het Vrederecht gehuisvest in een van onze gebouwen, maar we zouden die graag voor andere dingen willen gebruiken.

De voorzitter : Minister Sannen heeft het woord.

Minister Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik zal eerst antwoorden op de vragen over het kasteel van Ter Meeren en vervolgens op de vragen over het kasteel van Neufcour. Mijn antwoord zal kort en zakelijk zijn.

Noch mijn administratie, noch ikzelf werden tot op heden officieel op de hoogte gebracht van een verkoopovereenkomst. Wel heeft de eigenaar van het domein Ter Meeren een bestemmingswijziging aangevraagd bij de gemeente Zaventem voor de omvorming van de gebouwen tot kantoren.

In mijn bevoegdheidsdomein op het vlak van natuur geldt voor dit gebied geen recht van voorkoop. Het recht van voorkoop uit het natuurdecreet is alleen van toepassing op gebieden die zijn afgebakend in het VEN of voor erkende Vlaamse Natuureservaten. Het gebied voldoet niet aan een van deze criteria zodat ik geen voorkooprecht kan uitoefenen.

We hebben nog contacten met het gemeentebestuur. Op 21 februari 2003 vond een overleg plaats. Daar werd als voorwaarde voor de verwerving gesteld dat de gemeente een partnerschap zou aangaan door de verwerving van de gebouwen op zich te nemen. Dit werd bevestigd met het schrijven van de afdeling Bos en Groen Vlaams-Brabant van 24 februari 2003. Tot op heden heeft de afdeling Bos en Groen nog geen reactie gekregen van de gemeente Zaventem. Dat is wat me wordt meegedeeld, al hoor ik nu dat dat toch het geval zou zijn. Een beslissing van de gemeente is essentieel om de verwerving af te ronden.

We zijn dus niet van plan het kasteel zelf te kopen, maar wel het groengebied, het park eromheen. We proberen de aankoop van gebouwen te beperken. Ook in Bree bijvoorbeeld hebben we een goed akkoord kunnen sluiten met het gemeentebestuur, dat het Mariahof koopt, terwijl wij het park eromheen aankopen. Onze diensten beschikken over ruim voldoende gebouwen op dit moment, en er is dus geen enkele behoefte er nog meer te verwerven, laat staan ze een nieuwe bestemming te geven.

Misschien is dat ook voor de gemeente niet opportuun, en in dat geval moeten we daar nog eens

Sannen

overleg over plegen. Het is belangrijk dat het groen bewaard blijft, of het nu van de overheid is of van een andere eigenaar, en dat het landschap ervan optimaal wordt beschermd. Dat staat een valorisatie van de gebouwen niet in de weg. Voor de gemeente zou het naar verluidt moeilijk zijn daar nu zelf iets mee te doen. We moeten dus eens nagaan hoe we dat verder aanpakken.

Mijnheer Van Rompuy, ik dank u voor uw vraag over het kasteel van Neufcour, vooral omdat uit navraag inderdaad is gebleken dat het dossier wacht op de administratieve afhandeling door de diensten van Bos en Groen. Ik heb dan ook opdracht gegeven het dossier onmiddellijk over te maken aan de Inspectie van Financiën. Na het advies van de inspectie, kan ik het dossier definitief beoordelen. Blijkbaar zat het vast bij de administratie, en kon ik het activeren dankzij deze vraag.

Pas nadat de vereiste adviezen, onder andere van de Inspectie van Financiën, ingewonnen zijn, kan een gefundeerde beslissing tot aankoop worden genomen. Indien de adviezen gunstig zijn, zal een beslissing worden genomen, rekening houdend met de beschikbare kredieten. In principe moet het dossier ten laatste in januari van volgend jaar rond zijn. Van zodra ik over het volledige dossier beschik, zal ik contact opnemen met mijn federale collega die bevoegd is voor de Regie der Gebouwen om na te gaan of er nog steeds een bereidheid is tot restauratie van het kasteel voor de huisvesting van het Vredegerecht en van Financiën. Dat is immers een voorwaarde voor de aankoop van het parkgedeelte door het Vlaams Gewest.

In de uitoefening van mijn bevoegdheden inzake milieu en natuur onderschrijf ik wel degelijk de beleidsopties van het Structuurplan Vlaanderen. Op diverse vlakken wordt uitvoering gegeven aan deze beleidsopties, zoals onder andere met het ontwikkelen van de zogenaamde stadsrandbossen en de uitbreiding of verdichting van bestaande bosgebieden.

Het heeft me aangenaam verrast van de heren Van Rompuy en Vermeiren te vernemen dat hun fracties het uitgangspunt uit het regeerakkoord steunen dat we bijkomende bossen, natuurgebieden en parken moeten aankopen, alsook het feit dat we daarvoor kredieten vrij maken.

In het Bruegelproject werd een verfijnde gebiedsvisie uitgewerkt, uitgaande van het functioneren van bos- en natuurgebieden in functie van milieu

en landschap, en gekoppeld aan passieve recreatievormen. Dit vormt de basis voor de ontplooiing van verdere initiatieven op dit gebied, zoals onder meer de aankoop van terreinen. De beleidsopties van het Structuurplan Vlaanderen zullen door aanvullende initiatieven in het ruimtelijk beleid moeten worden ondersteund, zoals de afbakening van de natuur- en bosstructuur en de agrarische structuur.

Indien mogelijk willen we dus terreinen, parken en landschappen verwerven, maar dan moet er ook naar bestemmingen en oplossingen worden gezocht voor de gebouwen. Die worden immers gewoonlijk samen met het geheel te koop aangeboden. Zelf kan ik me daar niet voor engageren.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer de minister, uw antwoord ontgoochelt me. Ik had immers meer concrete dingen verwacht, in het perspectief van het Bruegelproject. Ik heb de indruk dat het dossier van Sterrebeek begraven is. De burgemeester zegt dat de kosten zodanig hoog zijn, dat hij zich tot niets kan engageren. Hij had het over een waarde van 3.122.616 euro of 130 miljoen frank, dat met de restauratie zou oplopen tot meer dan 7.436.806 euro of 300 miljoen frank. Daar is hij niet toe bereid. De gemeente abdiceert dus.

Mijnheer de minister, u speelt de bal desondanks terug naar de gemeente. Blijkbaar is er nu een compromis getekend, en is er een bestemmingswijziging aangevraagd om er kantoren van te maken. Dat zijn twee nieuwe elementen, waar we vorige week niets over hoorden. Het dossier zit dus in een stroomversnelling, en er wordt wat pingpong gespeeld. U gaat geen concrete engagementen aan. De afdeling Bos en Groen zou in februari 2003 contact hebben genomen met de gemeente, maar wacht nog steeds op een definitief antwoord.

Nochtans, het dunkt me dat de fractieleider van de VLD en de minister van Leefmilieu elkaar kennen. Als ze het dossier vooruit willen helpen, dan kunnen ze dat gewoon doen. U ziet elkaar immers dagelijks.

Door dit pingpongspel zal het kasteel in de toekomst geen sociaal-culturele bestemming krijgen. Aangezien er een bestemmingswijziging voor kantoren is gevraagd, zal het wel die Amerikaans-Duitse filmmagnaat zijn die er zijn intrek in wil nemen. Hij zal de stallingen ombouwen tot bedrijfsgebouwen, en hij zal ook in parkeerruimte moeten voorzien.

Van Rompuy

De invulling zal dus louter privé zijn en ook voor het gebied rond het kasteel en het park, met 20 hectaren aan dreven, landbouwgebied en weiland, gaat een unieke kans verloren voor de Vlaamse Gemeenschap om daar iets te doen. Mijnheer de minister, u hebt niet gezegd over hoe veel geld u eigenlijk beschikt in het kader van dat Bruegelproject. U spreekt wel over kredieten, maar de heer Vermeiren zegt hier net dat de Vlaamse regering het Bruegelproject gedeeltelijk heeft afgeblazen en dat er daarvoor eigenlijk geen kredieten meer zijn ingeschreven. Ik ben dus echt ontgoocheld.

Over het tweede dossier, dat van Neufcour in Lenik, zegt u dat u blij bent dat ik het hier ter sprake breng. U engageert zich ervoor dat het tegen januari 2004 in een stroomversnelling zal terechtkomen. Ik kan me daar enkel over verheugen. Het is alleen spijtig dat de federale ministers Daems en Verwilghen daar blijkbaar alweer een aantal jaren overheen hebben laten gaan. Van minister Daems zijn we dat wel wat gewoon. U zorgt er echter ook niet voor dat het dossier vordert. Op de lange duur moeten we vragen om uitleg of interpellaties indienen in het Vlaams Parlement om een dossier vooruit te helpen. We maken dat ook mee op andere domeinen, ik denk maar aan minister Van Mechelen en zijn omzendbrief inzake de beheersing van de uitgaven. Om een krediet los te krijgen moet men dus naar het kabinet gaan en concreet vragen om iets te doen. We zitten nu dus met een Vlaamse regering die, als ze niet op de vingers wordt getikt, geen initiatieven neemt.

Ik ben blij dat ik deze vragen om uitleg heb gesteld, maar ik moet vaststellen dat de situatie er niet erg rooskleurig uitziet. Wat het eerste dossier betreft, staat men nergens en vrees ik voor het ergste. Na de twee betogen van daarnet denk ik dat het perspectief om daar iets te realiseren bijna onbestaande is.

Wat het tweede dossier betreft, is het enerzijds positief dat men in januari iets in het vooruitzicht stelt. Anderzijds moet ik toch vaststellen dat mijn vraag terecht was en dat het dossier 'slapend' was.

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren : De heer Van Rompuy vreest het ergste. Ik zou de zaak echter zeer pragmatisch willen benaderen. Ten eerste heb ik enkele weken geleden ook gewag gemaakt van een compromis. Het compromis ligt ter inzage en de notu-

len van de vergadering verwijzen ernaar. Ik wil ook nog opmerken dat het compromis melding maakt van verschillende elementen die moeten worden voorgelegd aan de bevoegde diensten. Ik vermoed dat de inlichtingen waarover de minister beschikt, inlichtingen zijn in verband met een eventuele bestemmingswijziging. Die bestemmingswijziging is nog niet aan de orde op het niveau van de gemeente maar wel bij Bossen en Wegen. Volgens mijn inlichtingen zou het dossier daar negatief worden benaderd. Wat dat betreft, denk ik dat men eens te meer te voorbarig is en allusies maakt op elementen die niet in het dossier staan.

Ten tweede vind ik dat een zo negatieve benadering niet op zijn plaats is. Ik zeg dat niet ter verdediging, maar wel ter verduidelijking. Ik zei al dat Sterrebeek het kastelendorp is. Men heeft er het kasteel de Selliers de Moranville, dat in privé-handen is, maar toch regelmatig ter beschikking wordt gesteld van de bevolking. Zo gaan bijvoorbeeld de jaarlijkse KWB-feesten door in dat kasteel. Het feit dat een kasteel in privé-eigendom blijft – en ik zeg niet dat ik daarvoor pleit – betekent dus niet dat het niet ter beschikking kan worden gesteld van de gemeenschap. Voor het kasteel Ter Meeren bestond bijvoorbeeld een protocol waarin werd overeengekomen dat het meerdere malen ter beschikking moest worden gesteld van de bevolking. Dat zal ook mogelijk zijn in de toekomst.

Ik betreur en blijf betreuren dat bepaalde ministers – en nu heb ik het niet over u, mijnheer de minister – ideeën aanbrengen waarvoor tientallen miljoenen euro vereist zijn, terwijl die niet beschikbaar zijn in de begroting. Als er dan met ministers wordt gesproken over mogelijkheden scheppen, krijgen we te horen dat ze wel datgene willen overnemen waarvoor er geen problemen zijn, bijvoorbeeld het groen, maar niet de rest. Dat willen wij ook wel.

Het is alleszins een feit dat in dit dossier vooruitgang wordt geboekt. Ik verwijs hierbij naar het onderhoud. Mijnheer Van Rompuy, u wilt niet luisteren, u doet zelfs niet de moeite om te komen kijken naar het dossier. Op 10 oktober 2003 werd er een volledig dossier ingediend betreffende de hele problematiek.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Ik ben zeer tevreden dat er in januari 2004 een beslissing zal vallen. We zullen dan in februari of maart nog wel terugkomen op deze kwestie.

Van Vaerenbergh

Wat me wel wat stoort, is het feit dat u het dossier hebt moeten opvragen. Ik vind dat men dat automatisch zou moeten doorsturen, zo niet vervallen we in een 'ziekte' van het verleden, wat we ten allen prijze moeten vermijden.

Het is misschien ook interessant om op te merken dat het de eerste keer zou zijn dat het federale en het Vlaamse niveau samen een goed zouden verwerven.

De voorzitter : Ik stel voor om hier af te sluiten. De waarheid heeft haar rechten : de minister heeft op zich wel een politieke verantwoordelijkheid over zijn administratie, maar hij kan als nieuwe minister niet weten dat een dossier al een tijdje hangende is in zijn administratie. Dat kunnen we hem niet verwijten, hoewel de heer Van Rompuy dat eigenlijk wel deed.

Minister Ludo Sannen : Ik neem hem dat niet kwalijk. Ik moet soms inderdaad vaststellen dat er dossiers zijn waar ik blijkbaar geen weet van heb en die blijkbaar in mijn administratie kunnen blijven zitten. In die zin vond ik het goed dat deze vraag werd gesteld.

Verder vind ik dat de heer Van Rompuy bekommernissen die hij op de gemeenteraad moet uiten, hier niet moet uiten. Misschien is het interessant dat er een sociaal-economische invulling wordt gegeven aan dat kasteel, maar dat is niet mijn verantwoordelijkheid. Dat is iets dat moet worden geregeld binnen het gemeentebestuur. Mijn verantwoordelijkheid is het bewaren van dat groen, van dat park. Ik wil er in de toekomst wel over praten hoe we dat het best kunnen doen. Als het park wordt bedreigd, moeten we middelen inzetten om daar aankopen te doen. Daartoe zijn er voldoende middelen ingeschreven en overeind gebleven in de begroting 2004 om aankopen te doen.

De heer Francis Vermeiren : Het gaat om aankopen en/of akkoorden. U kunt ook akkoorden sluiten en verplichtingen opleggen in functie van het behoud, de modernisering en het gebruik.

Minister Ludo Sannen : Dat klopt inderdaad. Dat is mijn taak. Het spijt me, mijnheer Van Rompuy, u vindt dat misschien ontgoochelend, maar het is niet mijn taak om een eindbestemming te vinden voor die gebouwen.

De voorzitter : Collega's, ik had deze vragen om uitleg op de agenda gezet in het licht van het glo-

bale Bruegelproject, buiten elke lokaliteit. Laten we ons aan die algemene principes houden en dus de gemeentelijke benadering in de toekomst achterwege laten, want dat brengt me in moeilijkheden als ik andere vragen om uitleg weiger omdat het om plaatselijke kwesties gaat. Deze kwestie was echter ruimer dan het gemeentelijke project.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de aanleg van een stadsrandbos ten zuiden van Antwerpen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van den Eynde tot de heer Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de aanleg van een stadsrandbos ten zuiden van Antwerpen.

Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, tijdens deze legislatuur werden reeds een aantal initiatieven genomen voor de aanleg van stadsbossen. Er werden eveneens naar aanleiding van een aantal concrete plannen ook hevige discussies gevoerd in deze commissie.

De projecten tot aanleg van een stadsbos bevinden zich vooral in de provincie Oost-Vlaanderen. Wat uw aankoopbeleid voor bosgebied betreft, gaat het in de provincie Antwerpen voornamelijk om initiatieven die zich bevinden in de Noorderrand van Antwerpen of in de Kempen. Ook ten zuiden van Antwerpen is men naarstig op zoek naar een geschikte locatie voor de aanleg van een stadsrandbos. Daar leeft ook echt de vraag ernaar. De provincie Antwerpen heeft naar verluidt een studie laten opmaken om de beste locatie voor de ontwikkeling van een stadsrandbos te kunnen aanduiden.

Mijnheer de minister, toen ik deze vraag om uitleg indiende, had ik nog heel veel vragen met betrekking tot de ontwikkeling van het stadsrandbos, maar ondertussen heb ik vernomen dat u vorige dinsdag de studie hebt voorgesteld. Daarbij werden een aantal geviseerde gebieden aangeduid, zoals onder meer het Moretusbos, het Groeningenhof, de Pannebossen en de bossen rond de kastelen Kla-

Van den Eynde

verblad en Cleydael. Het zou de bedoeling zijn om het versplinterde bosgebied, dat zeker bestaat ten zuiden van Antwerpen, met elkaar te verbinden. Op een aantal van mijn ingediende vragen heb ik dus reeds een antwoord gekregen, mijnheer de minister, maar voor alle duidelijkheid stel ik ze nu toch ook.

Mijnheer de minister, heeft het Vlaams Gewest aan de provincie Antwerpen, maar ook aan andere provincies, de opdracht gegeven om een geschikte locatie aan te duiden voor de aanleg van een stadsrandbos? Zo ja, wie is de eigenlijke projectleider bij het aanleggen van een stadsrandbos ten zuiden van Antwerpen? Op welke manier worden de gemeenten betrokken bij het aanduiden van de locatie en de ontwikkeling van verdere plannen? Wie zal de kosten betalen als er onteigeningen moeten gebeuren voor de aanleg van een stadsrandbos? Wie zal de onteigeningen uitvoeren? Wordt er rekening gehouden met de bestaande landbouwactiviteiten in het geïsoleerde gebied? Op welke termijn wilt u dit bos realiseren?

De voorzitter : Minister Sannen heeft het woord.

Minister Ludo Sannen : Mevrouw Van den Eynde, ik heb moeite met de term 'geïsoleerd', omdat dat wat beladen klinkt. Alsof het zoeken naar zones voor een stadsrandbos 'viseren' is.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : De term 'geïsoleerde gebieden' komt uit de krant.

Minister Ludo Sannen : Mevrouw Van den Eynde, ik wijs op een onjuistheid in uw vraag. Het klopt niet dat enkel in Oost-Vlaanderen initiatieven worden genomen inzake stadsbossen. Bij het bosuitbreidingsbeleid en de aanleg van stadsbossen werd prioriteit gegeven aan West- en Oost-Vlaanderen, omdat de nood aan bijkomend bos in die provincies het grootst is. Zo werd intussen gestart met de effectieve aanplanting van het stadsrandbos Kortrijk en is ook de eerste aanplanting in het parkbos Gent uitgevoerd. Dit zijn in verhouding tot het aantal inwoners de twee bosarmste steden in Vlaanderen. Ook in andere provincies worden stadsbosprojecten uitgewerkt. Dat gebeurt onder meer nabij Antwerpen, maar ik heb ook projecten opgestart in Limburg en Vlaams-Brabant, bijvoorbeeld nabij Mechelen en Hasselt.

De meeste Vlaamse stadsbosprojecten worden geïnitieerd door het Vlaams Gewest. Het Vlaams Gewest geeft dus geen opdracht aan de provincie Ant-

werpen, noch aan enige andere provincie, om een geschikte locatie aan te duiden voor de aanleg van een stadsrandbos. Het Vlaams Gewest stuurt wel steeds aan op samenwerking met de provincies. Ook in Antwerpen is dat het geval.

De gevoerde localisatiestudie betreffende het stadsrandbos Antwerpen bestaat uit twee loten. Lot 1 omvat de afbakening van potentiële locaties in de zuidrand van de stad Antwerpen voor de implementatie van een nieuw recreatief stadsrandbos. Lot 2 beoogt het versterken, structureren en maatschappelijk valoriseren van de aanwezige bosstructuur in de noordrand van Antwerpen. Dat laatste gaat dus over het verbinden van bestaande bosstructuren. De provincie neemt de verantwoordelijkheid op zich om dat te regisseren en te realiseren, wij ondersteunen een en ander en stellen de nodige middelen ter beschikking.

Het gevoerde studiewerk over Lot 1, de selectie van een geschikte locatie voor de aanleg van een nieuw stadsrandbos, resulteerde in een aantal locaties waarbij, mits het in acht nemen van de in de studie omschreven randvoorwaarden, de realisatie van een stadsrandbos mogelijk is. De studie betekent noch voor het Vlaams Gewest, noch voor de provincie Antwerpen een eindresultaat. De resultaten dienen enerzijds als insteek voor het planologisch beleid – de afbakeningsprocessen in het kader van het ruimtelijk structuurplan en de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen -, en anderzijds als basis voor de effectieve implementatie van het beoogde stadsbos. De leiding over deze implementatie zal overeenkomstig de bevoegdheden en kerntaken worden verdeeld over de verschillende bestuurlijke niveaus.

Ik engageer mij om de trekkersrol bij de implementatie van Lot 1 van de studie op niveau van het Vlaams Gewest te behandelen. Het spreekt voor zich dat ik de lokale besturen en de lokale actoren hier maximaal wil bij betrekken.

Momenteel wordt over het te volgen vervolgtraject overlegd met het provinciebestuur van Antwerpen. Het model en de aanpak bij de realisatie van het stadsbos Gent wordt als uitgangsbasis bij dat overleg gehanteerd. Ook in Gent hebben het Vlaams Gewest en het provinciebestuur van Antwerpen het vervolgtraject na de localisatiestudie in een cofinanciering uitgevoerd.

In het voorjaar van 2004 zullen het Vlaams Gewest en de provincie samen contact opnemen met de betrokken gemeenten om de mogelijkheden en de knelpunten van de verschillende potentiële locaties

Sannen

te onderzoeken, en om een basis te leggen voor de uitbouw van een draagvlak voor de verdere ontwikkeling van deze gebieden. Tijdens de localisatiestudie zijn er reeds informatie-, overleg- en inspraakmomenten georganiseerd met die besturen, maar dat zal dus in de komende maanden worden voortgezet.

Het is duidelijk dat de drie locaties veel ruimer zijn dan het stadsrandbos zelf zal zijn. Een bepaalde locatie beslaat 800 hectare, het stadsrandbos zal misschien maar 300 hectare beslaan. Daar de aanleg van een stadsrandbos uitgaat van minnelijke aankoopprocedures, zijn onteigeningen niet aan de orde. Dat veronderstelt dat we een groot draagvlak moeten realiseren.

In de studie werden op diverse wijzen de belangen van de landbouwsector in rekening gebracht. Voor eerst werden de landbouweconomische gegevens ingebracht in de stuurgroep door de administratie Land- en Tuinbouw, de afdeling Land en de Vlaamse Landmaatschappij. Daarnaast werd tijdens de studie een overleg georganiseerd met vertegenwoordigers van de landbouwsector. De opmerkingen van de landbouwsector werden in de studie verwerkt en er zal rekening mee worden gehouden bij de op til zijnde verfijning van de gevoerde studie.

Gedurende dit vervolgetraject zal in functie van de implementatie voor de betrokken gebieden overleg en inspraak met alle betrokken belangengroepen worden georganiseerd. De timing van de implementatie van het stadsrandbos is afhankelijk van het verdere verloop van het overleg met de lokale besturen en actoren dat in het voorjaar van 2004 wordt opgestart. Bij een vlot verloop kan de implementatie worden gestart in de loop van 2005. Voor de volledige realisatie reken ik op een periode van vijf tot tien jaar.

De drie locaties kunnen maar aanleiding geven tot een echt bos als we een voldoende groot draagvlak bij de gemeentebesturen hebben en als de huidige eigenaars goed worden begeleid, omdat we niet willen onteigenen maar aankopen op basis van minnelijke schikkingen.

De voorzitter : Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de minister, hoe kunnen we die studie raadplegen ?

Minister Ludo Sannen : De studie kan worden geraadpleegd bij het provinciebestuur. Ook bij de administratie Bos en Groen kan ze worden geraadpleegd. U kunt er kopieën uit nemen als u dat wenst. Ze zal ook bij de gemeentebesturen liggen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos Bex tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over stroom uit hout

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Bex tot de heer Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over stroom uit hout.

De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, we zijn het erover eens dat het zoeken naar alternatieve energiebronnen nog maar pas is begonnen en nog een lange weg heeft te gaan. We bouwen onze kerncentrales af, onze olievoorraden raken uitgeput, ook de klassieke hernieuwbare energiebronnen zijn eindig. Elke mogelijkheid om alternatieve energie te winnen verdient onze aandacht. Mijn vraag gaat over het winnen van energie uit houten gewassen.

Er zijn heel wat planten waaruit energie kan worden gewonnen, zoals de suikerbiet, het koolzaad en het snelgroeiend olifantgras. Korteomloophout is ook zo'n bron van energiewinning. Berekeningen hebben aangetoond dat uit 1 hectare korteomloophout, de gekende soorten populier, wilg en esdoorn, ongeveer 160 tot 180 Gigajoule energieopbrengst kan worden gehaald, op basis van de opbrengst van dat hout van 10 tot 12 ton droge stof per hectare.

De voordelen van energiewinning uit snelgroeiende houtsoorten zijn veelzijdig. De teelt is koolstofneutraal. Door de neutraliteit van de koolstofkringloop komen er geen broeikasgassen bij. Energieopwekking uit houtgewas is in tegenstelling tot fossiele brandstof een groene brandstof. Plantages van korteomloophout bevorderen de biodiversiteit. Ze kunnen in bepaalde gebieden bodemverbeterend en erosiebestrijdend zijn. Door opname van stikstof en fosfor wordt uitloging van nitraten in het grondwater tegengegaan. Sommige soorten

Bex

hebben de eigenschap om zware metalen op te slaan, de zogenaamde fytosanering van vervuilde bodems. Aanplantingen zijn geschikt voor buffergebieden, en de groenaanplanting langs snelwegen zou eventueel dienst kunnen doen als energieplantsoen.

In Vlaanderen is er momenteel een braaklegging van ongeveer 8.000 hectare. Voor Europa moet de bebossing evenwel 15 jaar duren vooraleer ze subsidies geeft. Bovendien verkrijgt beboste landbouwgrond in Vlaanderen het statuut 'bos', waardoor landbouwers niet gemotiveerd zijn om tijdelijk te bebossen. Van de 150.000 hectare natuurverwervingsgebied behoort 70.000 hectare tot landbouwgebied. In het kader van de Europese regeling komt 10.000 hectare hiervan in aanmerking voor bosuitbreiding. Omzetting van deze oppervlakte tot bosakker levert elektriciteit op voor circa 37.000 gezinnen.

Om dit te realiseren, is er een aanpassing van de Vlaamse decreetgeving nodig en moet de inpassing in de structuurplanningsprocessen worden opgenomen. Mijnheer de minister, bestaat de kans dat de Vlaamse overheid deze vorm van energiewinning zal steunen en decretaal mogelijk zal maken ?

De voorzitter : Minister Sannen heeft het woord.

Minister Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, deze problematiek werd reeds gedeeltelijk behandeld naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer De Meyer over de kansen voor landbouw en hernieuwbare energie in de commissie voor Economie op 13 mei 2003.

Er loopt bij het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW) momenteel een studie met als onderwerp 'Kansen, mogelijkheden en toekomst voor de populierenteelt in Vlaanderen en korteomloop-hout voor energieproductie'. Het is de bedoeling om de juridische, economische, sociale, ecologische en technische aspecten van korteomloopteelten met houtige gewassen in Vlaanderen te onderzoeken. Ook werd een ALT-demonstratieproject opgestart om de landbouwers kennis te laten maken met de mogelijkheden van energieteelten. In dit project is in een aanplanting voorzien van ongeveer 4 hectare met houtachtige biomassa. Tevens leerde de studie 'Energiegewassen in de Vlaamse Landbouwsector' van het steunpunt Duurzame Landbouw dat de teelt van energiegewassen in Vlaanderen geen grote bijdrage kan leveren aan de energievoorziening.

Dit alles brengt me tot de voorlopige conclusie dat het vraagstuk van de energieteelten nog verder onderzocht moet worden en dat best wordt gewacht op de resultaten van de studie van het IBW en het demonstratieproject. Het is dus maar zeer de vraag of een decretale regeling een oplossing zal kunnen bieden of zelfs nodig is. Zoals in vele andere vraagstukken met betrekking tot landbouw in Vlaanderen, zal ook hier een nuchtere economische en financiële analyse de mogelijkheden aangeven.

Ik sta er huiverachtig tegenover om het Vlaamse bosbeleid al te zeer de richting in te sturen van dergelijke teelten. Het Vlaamse bosbeleid vindt, naast economische argumenten, zijn voornaamste ankers in natuurbehoud en de sociaal-recreatieve functie van bossen. Mocht uit de studies blijken dat de regeling die het Bosdecreet oplegt, echt als een belemmering wordt ervaren voor het opstarten van dergelijke aanplantingen, dan kan worden onderzocht hoe door middel van een wijziging van het Bosdecreet duidelijkheid kan worden verschaft.

Een ander denkspoor is om, steunend op het beleid gericht op duurzaam bosbeheer, bepaalde houtproducten die door klassieke afname minder gegeerd worden, op een andere manier te gaan vermarkten, waardoor bijvoorbeeld kleinere sortimenten van eerste dunningsproducten een afname zouden vinden voor energieopwekking. De afdeling Bos en Groen volgt in dit verband verschillende ontwikkelingen in het buitenland op.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de op komst zijnde regeling voor het grondverzet

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Meyer tot de heer Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de op komst zijnde regeling voor het grondverzet.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, er wordt op verschillende plaatsen een nieuwe regeling voor

De Meyer

het grondverzet aangekondigd. Het betreft de uitvoering van een onderdeel van het Vlarebo.

Twee dagen na het indienen van de schriftelijke versie van mijn vraag las ik een interessant artikel over dit onderwerp in een gezaghebbende Vlaamse krant, De Tijd. Het artikel titelde : 'Aannemers kunnen wet op grondverzet niet toepassen in 2004. Analyse kwaliteit af te graven grond ontbreekt'. Ik citeer twee stukken uit het artikel : 'De Vlaamse aannemers kunnen de wet op het grondverzet onmogelijk toepassen. Die wet gaat begin 2004 in en vereist dat de bouwheer bij de aanbesteding een technisch verslag voegt over de kwaliteit van de op te graven grond. Niemand doet dat nu wegens te duur, te complex of uit onwetendheid'. Verder lees ik : 'De wet op het grondverzet is veel te complex en de uitvoering ervan veel te duur, volgens de aannemers. Zo moeten ze voortaan werfregisters opstellen, dagrapporten maken en een verantwoordelijke voor het grondverzet aanstellen. Elke vrachtwagenchauffeur moet bij elke rit een grondtransportverklaring afleggen. Er moet haast evenveel worden geschreven als afgegraven, wil men conform de wet handelen.'

Het doel van de regelgeving op zich is goed : er wordt voorkomen dat verontreiniging door grondwerken wordt verspreid en dat onschuldige gebruikers van aan vulgrond geconfronteerd worden met een verontreiniging van hun terrein. Bij het lezen van de regels rijst echter de vraag of de instrumenten die worden ingezet, niet al te ingrijpend zijn en hun doel voorbijschieten. Sommigen stellen dat er opnieuw met een kanon op een mug wordt geschoten. De ingewikkelde regeling met een standaard technisch verslag, een conformverklaring technisch verslag, een grondtransportverklaring, een gebruiksbrief, een voorlopig beheerrapport, enzovoort roept vragen op over de werkbaarheid, efficiëntie van de regelgeving, eventueel uiteenlopende interpretaties en kostprijs ervan.

Mijnheer de minister, werd deze regeling voorgesteld aan de cel reguleringsmanagement ? Beantwoordt ze aan de doelstelling in het Vlaams regeerakkoord om te komen tot een vermindering van het aantal regels met 25 percent ? Was er over de regeling overleg met de aannemers, bodemsaneringsdeskundigen en gemeentebesturen ? Zijn andere systemen overwogen ? Is de regeling uitgetest in een pilootproject ? Werden eventuele kinderziektes aangepast ? Zijn er berekeningen gemaakt over de economische kost van de regeling voor de

betrokkenen ? Ziet u mogelijkheden om de regeling te vereenvoudigen ?

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, we hebben al eerder over dit onderwerp gepraat naar aanleiding van een vraag van de heer Huybrechts op 2 oktober 2003.

Ik apprecieer dat de sector zijn verantwoordelijkheid opneemt en mee naar oplossingen zoekt. De sector is blijkbaar zelf overtuigd van het gevaar van verspreiding van verontreiniging en er werd geprobeerd een sluitende regeling uit te werken. Ik vind het dan ook niet helemaal correct om de overheid nu 'reglementitis' te verwijten. De overheid zelf moet het goede voorbeeld geven. Het gaat vaak om openbare werken van de AWW, en het is dan ook de vraag of de overheid er ten minste zelf in slaagt de regels na te leven.

De voorzitter : Minister Sannen heeft het woord.

Minister Ludo Sannen : Mijnheer De Meyer, u kunt beter wat voorzichtig zijn met krantenartikels. Onlangs heb ik nog een overleg gehad met de hele bouwsector. Ook toen bleek dat die mensen zelf vragende partij zijn. Ze willen zelfs dat het systeem op 1 januari 2004 in werking treedt. Uitstel willen ze niet, want ze hebben zelf de regels bepaald.

In de bouwsector zijn er weliswaar nog altijd aannemers die zich niet kunnen vinden in bijvoorbeeld het feit dat de VZW Grondbeheer een en ander controleert, terwijl ook andere VZW's zich zouden kunnen aanmelden, althans als ze aan de voorwaarden voldoen. Laat u dus niet te snel leiden door een artikeltje waarin een aannemer of een groep aannemers reageert.

Ik ben het met u eens dat het een ingewikkelde regelgeving is, maar de sector heeft op deze regels aangedrongen. De aannemers moeten zich immers kunnen verzekeren, en onder druk van de verzekeringsmaatschappijen is er een strikte en sluitende regelgeving. De VZW Grondbeheer moet zich daar ook strikt aan houden. Het heeft langdurige onderhandelingen gevergd met de verzekeringsmaatschappijen opdat, als het toch eens zou mislopen en een aannemer toch ergens een verontreiniging zou veroorzaken, er tenminste een vergoeding van de verzekering zou zijn, op voorwaarde dat alles strikt volgens de regels is uitgevoerd. De sector wil dus zelf zo'n stringente regeling omdat de aannemers zich anders onmogelijk kunnen laten verzekeren.

Sannen

De regelgeving zelf is niet voorgesteld aan de cel Reguleringsmanagement. Ze dateert trouwens al van een hele tijd geleden, en is voortdurend bijgestuurd. Centraal in de regeling staat een systeem van zelfcontrole in de sector. De aannemers gaan zichzelf controleren, en hebben daar zelf een strikte regelgeving voor opgesteld. Daardoor wordt voorkomen dat de overheid een groot aantal regels moet opleggen.

De regelgeving omtrent het grondverzet is tot stand gekomen in nauw overleg met alle betrokkenen : de publieke bouwheren, waaronder LIN, de NMBS, VLM, enzovoort, de privé-bouwheren, de bouwbedrijven en aannemers, de transportbedrijven, de grondreinigers en de vereniging van erkende bodemsaneringsdeskundigen. Het voorbereidend overleg heeft ongeveer 6 jaar in beslag genomen. In het kader van dit overleg is gezocht naar een zo efficiënt mogelijk systeem dat rechtszekerheid biedt en dat ook voldoet aan de bestaande wetgeving op de bodemsanering. Ten slotte is er, onder meer na evaluatie van buitenlandse regelingen, voor geopteerd het traceerbaarheidssysteem van uitgegraven bodem te laten beheren door erkende bodembeheersorganisaties.

Bij besluit van de Vlaamse regering van 12 oktober 2001 werd een proefproject opgestart waarin de bepalingen van hoofdstuk 10 van het Vlarebo worden uitgetest. Dit project wordt uitgevoerd in het kader van een samenwerking tussen LIN en een erkende bodembeheersorganisatie. Het hoofddoel van het proefproject bestaat erin de mogelijke zwakke punten van de grondverzetsregeling, met inbegrip van het traceerbaarheidssysteem tot bij de gebruiker, te detecteren en die te verhelpen.

Het proefproject en de interpretatie van de resultaten ervan geven nu reeds aanleiding tot een intens overleg tussen de betrokken actoren om de gekende knelpunten alsnog voor 1 januari 2004 weg te werken. Er zouden zich wel nog problemen kunnen voordoen. Wat me verrast, is dat, hoewel het debat al zolang bezig is, kleine aannemers daar nog altijd geen rekening mee houden, en er nog altijd lastenboeken worden opgemaakt waarin er geen rekening mee is gehouden.

Voor de gemeenten is er al in het begin van dit jaar een informatiecampagne opgezet. Zopas heb ik opnieuw een rondschrĳven naar de gemeenten gestuurd. Toch onderkennen sommige gemeentebesturen onvoldoende de impact van de regelgeving

waarmee ze worden geconfronteerd. Van onze kant, en van die van de sector zelf, is er nochtans alles aan gedaan om de nodige informatie door te geven.

Over de economische kosten zijn nog geen cijfers beschikbaar. Dat is ook moeilijk in te schatten. De regelgeving moet het Vlaamse patrimonium beschermen en zorgt ervoor dat de bij het grondverzet betrokken actoren een minimum aan risico's lopen. Het vermijden van bodemverontreiniging zal echter zeker goedkoper zijn dan achteraf te moeten saneren.

Op basis van de bevindingen van de ambtelijke werkgroep Grondoverschotten onder het voorzitterschap van ingenieur Desmyter, secretaris-generaal van het departement LIN, en meer bepaald na de evaluatie van de Grondbank VZW van de verschillende dossiers die nu reeds in behandeling zijn, kan de huidige regelgeving worden bijgestuurd. Dat is meteen een antwoord op de vraag van de heer Malcorps. Ik kan me niet indenken dat de heer Desmyter zelf, hoofd van LIN, waarbij ook de AWV en de AWZ betrokken zijn, zich niet zou kunnen voorbereiden op deze regelgeving. De regelgeving zal zeker nog worden geëvalueerd en zo nodig worden bijgestuurd in overleg met alle betrokken actoren.

Ik besef dat we op 1 januari 2004 met iets nieuws beginnen, en sommigen hebben zich daarop voorbereid, terwijl anderen dat onvoldoende hebben gedaan. We moeten er echter van uitgaan dat er mankementen aan de oppervlakte kunnen komen, en dat we in dat geval zullen moeten bijsturen.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : U verplicht me te verwijzen naar een aantal andere dingen die ik over deze problematiek heb gelezen in uitgaven van de bouwsector. Ik beperk me tot twee kleine citaten : 'Op 21 oktober organiseren we samen met de VZW Grondbank een infosessie over de nieuwe regelgeving inzake het grondverzet.' Dan volgt een lange technische uitleg. Op het einde staat er : 'Momenteel bevat de reglementering nog een aantal onduidelijkheden waarvan we hopen dat ook die in de nabije toekomst, nog voor het in werking treden van de wetgeving, worden opgelost.' De aannemers zijn er dus wel voorstander van, maar ze wijzen ook op het feit dat er nog heel wat onduidelijkheden blijven.

In een ander artikel in een tijdschrift voor tuinaanleggers lees ik de volgende conclusie : 'Het doel

De Meyer

van de wetgeving op zich is goed. Er wordt voorkomen dat verontreiniging door grondwerken wordt verspreid, en dat onschuldige gebruikers van aangevulde grond worden geconfronteerd met een verontreiniging van hun terrein. Bij het lezen van de bovenbeschreven regels rijst echter de vraag of de instrumenten die men inzet, niet al te ingrijpend zijn en hun doel voorbijschieten. Een volume van 250 kubieke meter wordt bij graafwerken zeer snel bereikt. Zelfs voor een volledig onderkelderde particuliere woning is een grotere uitgraving nodig.'

Mijnheer de minister, een paar weken geleden woonde ik een vergadering bij, waarop een reeks ingenieurs, milieuambtenaren en andere deskundigen van gemeenten aanwezig waren. Deze mensen moeten dit over enkele dagen toepassen. Ze doen gedreven hun job, in veel gevallen vanuit de milieusector. Welnu, ze hadden nog uitermate veel vragen, zelfs nadat ze een studiedag bij OVAM hadden gevolgd. Dus ook mensen met veel goede wil blijven met veel vragen zitten. Het is bijzonder jammer dat de leden van de VLD niet aanwezig zijn, want in vergelijking met wat zij zeggen op het terrein, houd ik hier een heel genuanceerd betoog.

Voor één projectje, waar wij in de gemeente mee worden geconfronteerd, heb ik nagevraagd wat dit aan bijkomende kosten met zich mee zou brengen. In een van onze deelgemeenten wensen we een waterloop van derde categorie te herprofilieren over enkele kilometers, in het kader van een project integraal waterbeleid. Indien niets van de grond verontreinigd is, zelfs niet in lichte mate, dan komen we aan een bijkomende kost die varieert van 17.353 euro tot 24.789 euro (700.000 frank tot 1 miljoen frank). Het is wel een waterloop die over veel kadastrale percelen loopt. Ik was ook verrast door het bedrag, en heb daarom navraag gedaan. De prijs wordt inderdaad bepaald door het grote aantal kadastrale percelen.

Ik begrijp dat de regelgeving op een bepaald moment moet starten, maar ik vrees dat het te complex is en dat er nog veel onduidelijkheden zijn. Het zou verstandiger zijn om te starten met een aantal proefprojecten, die nadien kunnen worden bijgestuurd. U hebt hiervoor nog steeds de mogelijkheid. Ik geef dit maar mee als suggestie.

Minister Ludo Sannen : Er is een pilootproject. Hieruit is geleerd en er zijn bijstellingen gebeurd.

Het is een ingewikkelde regelgeving. Ik heb geprobeerd duidelijk te maken waarom. Het is niet in eerste instantie de overheid die de oorzaak is van

de ingewikkeldheid. De regelgeving is ingewikkeld omdat ze ook sluitend moet zijn. Daarover gaat het.

U sprak over het bouwen van een privé-woning. Het risico dat de bouwer van een privé-woning grond laat aanvoeren, die achteraf vervuild blijkt te zijn, wordt hier vermeden. Dit is ook een bescherming van de koper van de grond. Hij is er zeker van dat de aangevoerde grond zuiver is, zodat hij later niet kan geconfronteerd worden met mogelijke gevolgen van het bodemsaneringsdecreet. De regelgeving is beschermend en moet ook sluitend zijn.

Als er bij het opstarten mankementen aan het licht komen, zullen we met de nodige flexibiliteit aanpassingen doorvoeren.

Het is tijd om op te starten, anders zullen mogelijke mankementen nooit aan de oppervlakte komen.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de minister, ik voel aan dat u weet dat er nog veel zal moeten worden bijgestuurd. Ik doe de suggestie om dit vooraf te doen en alles nog even uit te stellen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de hoge oestrogeenconcentraties in het water van de Bovenschelde

Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps tot de heer Ludo Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de vervuiling van onze oppervlaktewateren door hormoonverstorende stoffen

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van mevrouw Van den Eynde tot de heer Sannen, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de hoge oestrogeenconcentraties in het water van de Bovenschelde en van de heer Malcorps tot minister Sannen, over de vervuiling van onze oppervlaktewateren door hormoonverstorende stoffen.

Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de minister, de Vlaamse Milieumaatschappij voerde een onderzoek uit naar de hormoonverstoring in de Bovenschelde, enkele vertakkingen en waterputten.

Volgens de vorsers is het resultaat van het onderzoek verontrustend. Er werden alarmerend veel oestrogenen gevonden in het water. De grote aanwezigheid van deze oestrogenen is verantwoordelijk voor de hormoonverstoring, die op sommige plaatsen 50 tot 100 maal hoger is dan wat ooit werd waargenomen bij buitenlandse metingen.

Deze hormoonverstoring heeft niet enkel gevolgen voor de vervrouwelijking van de vispopulatie, ook voor de mens zijn er gevolgen. Ze kan aan de basis liggen van de verhoging van het aantal gevallen van borstkanker, prostaatkanker en andere soorten kanker die het gevolg zijn van hormoonverstoringen. Ook de toenemende onvruchtbaarheid van de mens kan veroorzaakt worden door hormoonverstoring. Dit zijn belangrijke gegevens.

Mijnheer de minister, uit krantenartikels heb ik begrepen dat ook u verontrust bent over de resultaten van het onderzoek.

Ik las in een krantenartikel van augustus 2000 dat de Vlaamse overheid de verontreiniging op de bodem van de Schelde zou onderzoeken. Ik weet niet of dit onderzoek hier direct verband mee houdt.

Werd in dit onderzoek ook de kwaliteit van de bodem van de Schelde onderzocht? Welke aanwijzingen waren er om dit onderzoek op te starten? Is het de eerste keer dat dergelijk onderzoek gevoerd is in Vlaanderen? Wordt dit onderzoek in heel Vlaanderen of enkel voor de Bovenschelde opgevolgd?

Wordt in het buitenland meermaals onderzoek gevoerd naar te hoge oestrogeengehaltes? Bestaan er internationale normen waaraan we de resultaten kunnen toetsen? Werd door de onderzoekers gewaarschuwd voor de kwaliteit van het drinkwater? Is er een reëel gevaar?

U hebt zelf gezegd dat de verontreiniging is vastgesteld in een gebied voor drinkwaterwinning. Welke maatregelen zult u nemen?

Dit probleem reikt verder dan uw bevoegdheden. Ook op federaal niveau zullen, naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek, een aantal initiatieven genomen worden, onder meer op het vlak

van het productbeleid. Er is al langer, bijvoorbeeld voor pesticiden, een falend productbeleid.

Zal het steunpunt Milieu en Gezondheid betrokken worden bij de opvolging van dit onderzoek?

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, op de studiedag van de VITO werden de resultaten voorgesteld van de studie naar het voorkomen van pseudo-oestrogenen, of hormoonverstoringende stoffen, in het water van de Bovenschelde.

De concentraties lagen zeer hoog. Volgens professor Comhaire, de specialist ter zake van de Universiteit Gent, is de Bovenschelde sterk vervuild met pesticiden, detergenten en weekmakers van kunststoffen, maar ook residu's van hormonen in de veeteelt en resten van de pil zijn verantwoordelijk voor de hoge concentraties aan hormoonverstoringende stoffen.

Deze stoffen zouden ervoor zorgen dat mannelijke vissen, zoals de zebravis, vervrouwelijken, als ze niet eerst bezwijken aan de hoge dosis giftige stoffen. Dezelfde stoffen hebben ook een kwalijk effect op de menselijke gezondheid: bij vrouwen veroorzaken ze meer borstkanker, bij mannen zorgen ze voor meer prostaatkanker, slecht sperma en geboortefwijkingen bij jongetjes, zoals niet-ingedaalde teelballen.

Mijnheer de minister, hoe is het mogelijk dat, na jaren van volgehouden inspanningen om onze oppervlaktewateren te zuiveren, er nog zo'n hoge concentraties van dergelijke toxische stoffen gemeten worden? Werden die stoffen vroeger niet gemeten? Worden deze stoffen niet weggezuiverd door onze waterzuiveringsinstallaties? Wat zijn de Europese en Vlaamse normen voor deze stoffen? Worden er concentraties van deze stoffen gevonden in drinkwater dat uit oppervlaktewater wordt bereid, waarin deze concentratie aan hormoonverstoorders voorkomt? Wat is de kost om deze verontreiniging bij de bereiding van drinkwater te vermijden? Is het nog realistisch om op grote schaal drinkwater te winnen uit oppervlaktewater? Welke preventieve maatregelen kunnen worden genomen?

Mijnheer de minister, u verwees naar het productbeleid, maar op federaal niveau is het 'richtplan producten' uitgesteld. Wat kan Vlaanderen zelf doen om te vermijden dat hormoonverstoringende producten worden gebruikt in de veeteelt, de akkerbouw en de industrie en op grote schaal in het

Malcorps

oppervlaktewater terechtkomen? Moeten de lozingsvergunningen voor diverse sectoren, rekening houdend met de nieuwe kennis over de risico's van hormoonverstorende stoffen, strenger worden? Hoe wordt deze verontreiniging verder opgevolgd? Wordt het hele VMM-watermeetnet toegerust voor het meten van de concentraties van hormoonverstorende stoffen?

De voorzitter : Minister Sannen heeft het woord.

Minister Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, collega's, de VMM voerde een onderzoek uit naar de hormoonverstoring in de Bovenschelde, enkele vertakkingen en waterputten.

Op de VITO-studiedag werden de resultaten voorgesteld van een studie naar het voorkomen van pseudo-oestrogene of hormoonverstorende stoffen in het water van de Bovenschelde. De concentraties die werden gemeten, lagen veel hoger dan verwacht, zelfs tot 100 keer hoger dan bij soortgelijke metingen in het buitenland. Er werden alarmerend veel oestrogenen vastgesteld in het water.

De hoge aanwezigheid van oestrogenen is verantwoordelijk voor de hormoonverstorende activiteit, die op sommige plaatsen 50 tot 100 maal zo hoog is als ooit werd waargenomen bij buitenlandse metingen.

De hormoonverstorende stoffen zouden ook een zeer kwalijk effect hebben op de menselijke gezondheid: ze zouden verantwoordelijk zijn voor meer borstkanker bij vrouwen en bij mannen zorgen voor prostaatkanker, slecht sperma en meer geboortefwijkingen bij jongetjes, zoals niet-ingedaalde teelballen.

De effecten van hormoonverstoring werden enkel onderzocht in regenwater, oppervlaktewater, grondwater en afvalwater. Noch de waterbodem, noch het leidingwater werden opgenomen in deze studie.

Hormoonverstoring is een problematiek die reeds een tijdje aandacht krijgt van wetenschappers en beleidsmensen. Er zijn initiatieven bekend uit Nederland en het Verenigd Koninkrijk. In 1999 communiceerde de Europese Gemeenschap een 'strategie hormoonverstoring', waarbij veel nadruk werd gelegd op monitoring en verder onderzoek.

In Vlaanderen was nog nooit eerder een verkennende studie opgestart. Geïnspireerd door het Ne-

derlandse LOES-project – Landelijk Onderzoek Oestrogene Stoffen – werd in Vlaanderen begin 2001 een intensieve speurtocht opgezet naar effecten van hormoonverstoring in onze wateren.

Het onderzoek werd gericht op het bekken van de Bovenschelde omdat dit bekken wordt gekenmerkt door een grote geografische verscheidenheid. Tevens zijn er diverse bronnen van chemische verontreiniging als gevolg van industrie, land- en tuinbouw en intensieve veehouderij. Het project werd gecoördineerd door de VMM en gestuurd door een groep mensen uit de administraties Leefmilieu en Gezondheidszorg.

Ik wil het eerst hebben over de resultaten van de monitoring en het verband met mogelijke bronnen van hormoonverstoring. Samengevat toont de monitoringcampagne aan dat de oestrogene activiteit in bemonsterde industriële afvalwaters en RWZI-effluenten niet van die grootteorde is om de gemeten hoge activiteit in sommige rivieren van het bekken van de Bovenschelde te kunnen verklaren. De hoge oestrogene activiteit in enkele rivieren ter hoogte van de grenspunten suggereert een grensoverschrijdende vervuiling met oestrogene stoffen. Dit is, bijvoorbeeld, pertinent het geval voor de Zwarte Spierebeek met een belangrijke instroom van verontreinigende stoffen uit Frankrijk. Mogelijk levert ook lokale diffuse verontreiniging met oestrogene-verstorende stoffen een bijdrage. Europese studies hebben aangetoond dat landbouwactiviteit kan worden beschouwd als een belangrijke bron van verspreiding van natuurlijke hormonen in het milieu. Dit zou in Vlaanderen een punt van verder onderzoek kunnen zijn. Daarnaast wordt ook huishoudelijk afvalwater beschouwd als een belangrijke bron van zowel natuurlijke als synthetische hormonen in het milieu.

Dan wil ik het hebben over de resultaten van de toetsing aan de chemische meetgegevens. Zes pesticiden die in het VMM-pesticidenmeetnet zijn opgenomen (simazine, atrazine, diuron, lindaan, diazinon en dimethoaat), werden getoetst aan de resultaten van de effecttesten, maar er bleek geen significant verband. Een mogelijke verklaring ligt in het feit dat deze pesticiden wel behoren tot de heterogene groep van potentieel hormoonverstorende stoffen maar dat hun verstoringseffect anders werkt. Dit duidt op een belangrijke complementariteit van het huidige VMM-meetnet en de in deze studie toegepaste biologische testen voor een globale inventarisatie van hormoonverstorende activiteit in Vlaamse rivieren.

De onderzoeksprioriteiten moeten worden vastgelegd. Naast het reeds vermelde mogelijke onder-

Sannen

zoek naar verstorende effecten uit de landbouw wordt ook huishoudelijk afvalwater beschouwd als een belangrijke bron van zowel natuurlijke als synthetische hormonen in het milieu. Deze stoffen, met een hogere oestrogene potentie in vergelijking met de meeste industriële polluenten of pesticiden, kunnen rechtstreeks in het oppervlaktewater terecht komen.

Zal het steunpunt Milieu en Gezondheid worden betrokken bij de opvolging van dit onderzoek? Begin 2004 start er een onderzoek in opdracht van de cel Milieu en Gezondheid van Aminoal. Dit onderzoek heeft tot doel een strategie op te stellen om het verzamelen van gegevens in verband met aandoeningen die kunnen wijzen op endocriene verstoring bij de mens op een doorzichtige en uniforme manier mogelijk te maken. Dit impliceert onder meer dat de bestaande gegevens op elkaar worden afgestemd. Deze opdracht omvat het uitwerken van een strategie om de incidentiegegevens te verzamelen van aandoeningen die in verband kunnen worden gebracht met hormonale verstoring, bijvoorbeeld testiskanker, hypospadie en dergelijke.

Binnen het Steunpunt Milieu en Gezondheid worden instrumenten ontwikkeld die moeten toelaten de milieutoestand te screenen op de aanwezigheid van endocriene toxiciteit. Er werd een receptor-assay ontwikkeld aan de hand waarvan kan worden onderzocht in welke mate substanties en allicht ook bloedstalen stoffen bevatten die een binding aangaan met de menselijke receptor voor het vrouwelijk hormoon. Deze methode moet dus niet alleen toelaten allerlei externe monsters op te volgen, maar tevens de totale inwendige oestrogeenbelasting van een persoon te evalueren via een bloedmonster. Eenmaal de methode is gevalideerd en snel en reproduceerbaar kan worden toegepast, zal ze toelaten op nauwkeurige en betrouwbare wijze de mate van belasting met vrouwelijk hormoon en met daarop gelijkende xeno-oestrogenen te evalueren in allerlei materiaal, zoals voedingsmiddelen, oppervlaktewater en eventueel ook bloed. Aangezien dit subliuk van het programma van het steunpunt wordt uitgevoerd door de onderzoekers die ook meewerkten aan dit onderzoek, zal het Steunpunt hier zeker verder bij worden betrokken.

Hoe is het mogelijk dat er nog zulke hoge concentraties aan toxische stoffen worden gemeten? Het is uiteraard niet prettig te moeten vaststellen dat er nog zoveel gevaarlijke stoffen in het oppervlakte-

water aanwezig zijn. Velen ervan worden al langer gemeten, andere nog niet. Het is een bijzonder moeilijke en zeer dure opdracht om de vele nieuwe synthetische stoffen die worden geproduceerd op te sporen in het oppervlaktewater. Het is ook zeker niet zo dat al deze stoffen worden weggezuiverd door onze RWZI's.

Voor een aantal hormoonverstorende stoffen in oppervlaktewater bestaan er zowel Vlaamse als Europese normen. Voor andere stoffen zijn er geen normen beschikbaar maar worden momenteel wel normen ontwikkeld in het kader van de Europese kaderrichtlijn Water. Als algemene voorwaarde voor de lozing van bedrijfsafvalwater geldt volgens het Vlarem dat het bedrijfsafvalwater geen stoffen mag bevatten met een gehalte dat rechtstreeks of onrechtstreeks schadelijk zou kunnen zijn voor de gezondheid van de mens, van de flora of de fauna. In algemene termen is de aangekaarte verontreiniging dus wel geviseerd in de Vlaamse reglementering. Er is evenwel geen concrete emissiegrenswaarde voor dit soort van stoffen opgelegd. In de mate dat de bedoelde stoffen vallen onder het begrip 'gevaarlijke stoffen' zoals nader gedefinieerd onder bijlage 2 bij titel I van het Vlarem, geldt echter een principieel lozingsverbod behoudens expliciete toelating.

De Europese regelgeving bevat ter zake evenmin concrete lozingsvoorwaarden. Conform de kaderrichtlijn Water geldt dat voor gevaarlijke stoffen en prioritaire stoffen een reductieprogramma moet worden opgesteld.

Hoe groot is het gevaar nu echt voor drinkwater en grondwater? Het momenteel door drinkwatermaatschappijen gedistribueerde water wordt niet gecontroleerd op zijn endocrien versturende werking aan de hand van in vivo-testen of receptor-assays zoals die worden gebruikt in de studie gecoördineerd door de VITO. Het drinkwater wordt wel gecontroleerd op de aanwezigheid van bepaalde stoffen met endocrien versturende werking zoals pesticiden, metalen en dergelijke. Deze controle gebeurt door de maatschappijen zelf. Door de drinkwatermaatschappijen werd de laatste jaren geen overschrijding van de normen gerapporteerd inzake stoffen waarvan een endocrien versturende werking wordt vermoed.

Vermits de endocrien versturende stoffen in grote mate voorkomen in oppervlaktewater dan in grondwater, behoeft het produceren van drinkwater op basis van grondwater minder verre gaande zuiveringstechnieken dan op basis van oppervlaktewater. Het is niet geweten of de productie-

Sannen

procédés van drinkwater alle endocrien verstoringen de stoffen, aanwezig in het ruw water, verwijderen. Meer onderzoek hierover is nodig. Uit een onderdeel van de studie blijkt dat de risico's voor endocriene verstoring eerder te wijten zijn aan de voedselinname dan aan het consumeren van drinkwater.

Welke preventieve maatregelen kunnen worden getroffen? In de mate dat duidelijk is dat bepaalde sectoren potentieel een risico inhouden voor de lozing van een of meer van de bedoelde stoffen, lijkt mij de meest voor de hand liggende werkwijze dat overeenstemmende strengere sectorale lozingsvoorwaarden worden toegevoegd aan titel II van het Vlarem. Dit is echter pas mogelijk na bijkomend onderzoek. Inzake productbeleid is het Vlaams Gewest inderdaad niet bevoegd om bepaalde stoffen op de markt te verbieden. Er wordt daarom gezocht naar mogelijkheden om de Vlaamse slagkracht op het federaal gevoerde productenbeleid te vergroten. Dit gebeurt aan de hand van actieve participatie in de Vlaams-federale overlegstructuren ter zake en aan de hand van het versterken van de Vlaamse expertise op het domein van de ecotoxicologie van stoffen en van het gebruik, de toepassing, de substitutiemogelijkheden en de verspreiding ervan in het leefmilieu.

Hoe wordt de verontreiniging verder opgevolgd? Het stelselmatig uitbreiden van het VMM-meetnet met stoffen met een vermeende hormoonverstorende werking is reeds aan de gang. Ik bezorg u een lijst van stoffen die momenteel reeds gemeten worden in het oppervlaktewater en in waterbodems en die als vermeende hormoonverstoorders zijn opgetekend.

De voorzitter : Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Ik wil hier toch even op repliceren. Ik wil de minister danken voor het uitgebreide en duidelijke antwoord. Ik moet echter zeggen dat ik uw antwoord enigszins verontwaardigd vind, mijnheer de minister. Ten eerste vind ik het niet-wegzuiveren van die endocriene hormonen door de waterzuiveringsstations een verontrustend gegeven. Ik stel daarom voor dat u aan Aquafin de opdracht geeft om dat nauwgezet op te volgen. Er loopt momenteel toch een project om een aantal waterzuiveringsstations te optimaliseren en dus vraag ik u na te gaan op welke manier hiervoor een oplossing zou kunnen worden gevonden.

Ook van het drinkwater is blijkbaar nog niet echt geweten of men dat allemaal zomaar kan controleren.

Mijnheer de minister, we moeten de drinkwatermaatschappijen vragen of ze de technische know-how in huis hebben om dat te onderzoeken. Ik ben verontrust en zou graag zien dat er werk van wordt gemaakt.

De heer Johan Malcorps : We moeten de zaak niet dramatiseren. Veel stoffen, waarvan nu geweten is dat er problemen zijn met het hormoonverstorend karakter, werden vroeger al gevolgd omdat ze andere, kankerverwekkende, effecten hadden. Het is verontrustend dat de echte effecten op de hormoonverstoring van stoffen nu pas duidelijk worden, en dat het beleid daar nog onvoldoende rekening mee kan houden. Er worden nu indrukwekkend veel initiatieven genomen, maar dat moet snel leiden tot het herzien van de regelgeving. We moeten nagaan of de controle van het drinkwater, die in Vlaanderen grondig gebeurt, sluitend is voor de hormoonverstorende stoffen, die bijvoorbeeld heel schadelijk zijn voor kinderen. Daarover mag geen schijn van onzekerheid hangen. We moeten absoluut zeker zijn dat die stoffen, zowel de bekende als de onbekende, niet meer in het drinkwater voorkomen.

Minister Ludo Sannen : Er moet nog veel onderzoek gebeuren naar de hormoonverstorende effecten van bepaalde stoffen. We zijn daar nu mee bezig. Sommige zaken moeten we nog in kaart brengen. Dat is niet zo eenvoudig.

Ik wil toch waarschuwen dat we het drinkwater hier niet moeten bij betrekken. Dat probleem bestaat alleen als we drinkwater uit oppervlaktewater willen halen. Momenteel zijn er geen problemen met drinkwater dat uit de grondwaterlagen wordt gehaald. Dat kan verder onderzocht worden, maar we moeten daarover geen paniek zaaien.

De heer Johan Malcorps : We zullen in de toekomst toch meer drinkwater uit het oppervlaktewater betrekken.

Minister Ludo Sannen : Dan is er wel een probleem. Misschien moeten Aquafin en de waterzuiveringsmaatschappijen nagaan hoe ze kunnen inspelen op die evolutie. Die studie is op één plaats gebeurd. We zullen bijkomend onderzoek doen. Dat is nodig voor het uittekenen van een concreet beleid. Er is een voldoende wetenschappelijke basis nodig om nieuwe maatregelen en toepassingen in de Vlaremreglementering in te bouwen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.57 uur.*
